

Старокостянтинівський інклюзивно-ресурсний центр

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

«РЕСУРСНА КІМНАТА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ»

Для педагогічних працівників закладів загальної середньої та дошкільної освіти

ЗМІСТ

Передмова	3
1. Загальні положення та нормативно-правова база	4
2. Концептуальні засади ресурсної кімнати	5
3. Організація простору ресурсної кімнати	6
Список використаних джерел	8

ПЕРЕДМОВА

Реформування освітньої галузі України, спрямоване на впровадження інклюзивного навчання, ставить перед педагогічними колективами закладів освіти нові виклики та завдання. Одним із ключових інструментів забезпечення якісної освіти для дітей з особливими освітніми потребами (ООП) є ресурсна кімната — спеціально організований простір, що забезпечує надання комплексної психолого-педагогічної підтримки.

Ресурсна кімната — це не просто приміщення, оснащене певним обладнанням. Це цілісна система підтримки дитини, що включає спеціально організоване середовище, кваліфікованих фахівців та ефективні методики роботи. Вона є місцем, де кожна дитина може отримати індивідуальну допомогу відповідно до своїх потреб, де здійснюється корекційно-розвиткова робота та де батьки можуть отримати консультативну підтримку.

Ці методичні рекомендації розроблено з урахуванням чинного законодавства України у сфері освіти, міжнародного досвіду організації інклюзивного навчання та практичного досвіду вітчизняних закладів освіти. Вони адресовані керівникам закладів освіти, вчителям інклюзивних класів, асистентам учителів, практичним психологам, соціальним педагогам, вчителям-дефектологам та іншим фахівцям, причетним до організації інклюзивного навчання.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

1.1. Поняття ресурсної кімнати

Ресурсна кімната — це спеціально організований простір у закладі освіти, призначений для надання психолого-педагогічної підтримки дітям з особливими освітніми потребами, які навчаються в умовах інклюзії. Вона є структурним підрозділом закладу освіти, що забезпечує реалізацію права кожної дитини на якісну освіту незалежно від особливостей її розвитку.

Ресурсна кімната функціонує як складова системи інклюзивного навчання і доповнює роботу інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ), психологічної служби закладу освіти та педагогічного колективу в цілому. Вона не замінює регулярне навчання в класі, а слугує місцем для надання додаткової підтримки та проведення корекційно-розвиткових занять.

1.2. Нормативно-правова основа

Діяльність ресурсної кімнати ґрунтується на таких нормативно-правових актах:

Документ	Основні положення щодо ресурсної кімнати
Закон України «Про освіту» (2017)	Право дітей на здобуття освіти, принципи інклюзивного навчання
Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020)	Організація інклюзивного навчання в ЗЗСО
Постанова КМУ № 872 (2011)	Порядок організації інклюзивного навчання
Наказ МОН № 609 (2018)	Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу
Наказ МОН № 616 (2015)	Типовий перелік спеціального обладнання для інклюзивного навчання
Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю	Міжнародні стандарти інклюзивного навчання

1.3. Принципи функціонування ресурсної кімнати

В основу діяльності ресурсної кімнати покладено такі принципи:

- Принцип інклюзії — ресурсна кімната є частиною загальної системи освіти, а не ізольованим простором
- Принцип індивідуалізації — кожна дитина отримує підтримку відповідно до своїх унікальних потреб
- Принцип партнерства — тісна взаємодія між фахівцями, педагогами та батьками

- Принцип доступності — фізична та психологічна доступність простору для всіх дітей
- Принцип науковості — застосування науково обґрунтованих методів та підходів
- Принцип безперервності — системна та послідовна підтримка протягом усього навчання
- Принцип конфіденційності — захист персональних даних та інформації про стан здоров'я дитини

2. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕСУРСНОЇ КІМНАТИ

2.1. Цілі та завдання

Головною метою ресурсної кімнати є забезпечення рівного доступу до якісної освіти для дітей з особливими освітніми потребами через надання їм комплексної, систематичної та індивідуально орієнтованої підтримки.

Основні завдання ресурсної кімнати:

1. Проведення індивідуальних та групових корекційно-розвиткових занять з дітьми, які мають різні освітні потреби.
2. Психологічна підтримка дітей у процесі адаптації до навчання та подолання труднощів.
3. Надання консультативно-методичної допомоги педагогічним працівникам закладу освіти.
4. Проведення просвітницької роботи з батьками (законними представниками) дітей з ООП.
5. Адаптація навчальних матеріалів до індивідуальних потреб учнів.
6. Моніторинг динаміки розвитку кожної дитини та ефективності надання підтримки.
7. Координація діяльності всіх учасників команди психолого-педагогічного супроводу.

2.2. Категорії дітей, які відвідують ресурсну кімнату

Ресурсна кімната призначена для дітей, які мають:

Основні категорії дітей з особливими освітніми потребами

Затримку психічного розвитку (ЗПР) та когнітивні порушення

Розлади аутистичного спектра (РАС)

Порушення мовленнєвого розвитку (ЗНМ, ФФН та ін.)

Порушення слуху (глухота, туговухість)

Порушення зору (сліпота, слабозорість)

Порушення опорно-рухового апарату

Складні та комбіновані порушення розвитку

Тривожні та емоційно-поведінкові розлади

Дітей, які пережили травматичний досвід

2.3. Моделі організації роботи

Залежно від кількості дітей з ООП, наявних ресурсів та специфіки закладу освіти можуть застосовуватися різні моделі організації роботи ресурсної кімнати:

Модель виведення (pull-out model)

Дитина тимчасово виходить із загального класу для отримання індивідуальної або малогрупової підтримки в ресурсній кімнаті. Тривалість виведення — від 20 до 60 хвилин. Ця модель є найпоширенішою та ефективною для проведення корекційних занять.

Модель підтримки в класі (push-in model)

Фахівець ресурсної кімнати надає підтримку безпосередньо в класі, не відриваючи дитину від загального навчального процесу. Ця модель ефективна для дітей, яким важко перебувати поза звичним середовищем.

Змішана модель

Поєднання обох підходів залежно від потреб конкретної дитини, виду заняття та навчальної ситуації. Вважається найбільш гнучкою та ефективною для більшості дітей.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОСТОРУ РЕСУРСНОЇ КІМНАТИ

3.1. Вимоги до приміщення

Для розміщення ресурсної кімнати необхідно виділити окреме приміщення площею не менше 20 кв. м. Приміщення має відповідати санітарно-гігієнічним нормам і забезпечувати комфортні умови для роботи з дітьми. Бажано, щоб воно знаходилося на першому поверсі для забезпечення фізичної доступності.

Основні вимоги до приміщення:

- Достатнє природне та штучне освітлення (не менше 300 лк на робочих поверхнях)
- Оптимальна температура повітря (18–20°C) та провітрювання
- Шумоізоляція для забезпечення спокійного робочого середовища
- Безпечне облаштування (заокруглені кути меблів, нековзкі покриття підлоги)

- Доступність для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату (пандуси, широкі двері)
- Наявність умивальника та засобів гігієни

3.2. Зонування простору

Простір ресурсної кімнати рекомендується поділити на функціональні зони, кожна з яких має своє призначення та відповідне оснащення:

Зона	Призначення та оснащення
Зона навчання та корекції	Парти, стільці, дошка або фліпчарт, навчальні матеріали, роздаткові картки, розвивальні ігри
Зона сенсорної інтеграції	Сухий басейн, масажні килимки, сенсорне обладнання, балансувальні дошки, тактильні матеріали
Зона релаксації та відновлення	М'які меблі, подушки, легкі іграшки, матеріали для арт-терапії, спокійне освітлення
Зона ігрової діяльності	Ігрові набори, конструктори, настільні ігри, м'які іграшки, ляльковий театр
Зона роботи з піском та водою	Пісочниця, контейнери з водою, природні матеріали, набори для піскової терапії
Робоча зона фахівця	Робочий стіл, комп'ютер, шафи з документацією, методична література

3.3. Принципи організації сенсорного середовища

При організації простору ресурсної кімнати важливо враховувати сенсорні потреби дітей. Середовище має бути структурованим, передбачуваним та безпечним. Надмірна стимуляція може негативно впливати на дітей із сенсорними порушеннями або РАС.

Рекомендації щодо сенсорного середовища:

- Спокійна кольорова гама стін (ніжні пастельні відтінки)
- Мінімум візуального «шуму» — плакати та матеріали розміщуються лише на спеціально відведених місцях
- Можливість регулювання рівня освітлення
- Наявність «тихого куточка» для дітей, яким потрібна сенсорна розвантаженість
- Маркування зон зрозумілими піктограмами та написами

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

8. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII.
9. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX.
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 № 872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах».
11. Наказ МОН України від 08.06.2018 № 609 «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти».
12. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи / А. А. Колупаєва. — Київ: Самміт-Книга, 2009. — 272 с.
13. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивне навчання в загальноосвітніх навчальних закладах. Настільна книга педагога. — Харків: Веста, 2013. — 136 с.
14. Ресурсна кімната: організаційно-методичні засади функціонування / за ред. В. В. Тарасун. — Київ: НАПН України, 2016.
15. Шульженко Д. І. Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей. — Київ: Видавничий Дім «Слово», 2009.
16. UNESCO. Guidelines for Inclusion: Ensuring Access to Education for All. — Paris: UNESCO, 2005.
17. Booth T., Ainscow M. Index for Inclusion: Developing Learning and Participation in Schools. — CSIE, 2011.